

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Vabariigi Valitsus
korraldus
algtekst-terviktekst
16.06.2022
RT III, 17.06.2022, 1

Kaitseväe keskpõlügeni riigi eriplaneeringu kehtestamine ja nõusoleku andmine Natura erandi kohaldamiseks

Vastu võetud 16.06.2022 nr 173

Korralduse kehtestatakse planeerimisseaduse § 53 lõike 1 ning keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 45 lõike 3 alusel ja kooskõlas keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 45 lõikega 4.

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. Asjaolud

Kaitseväe keskpõlügen (edaspidi *KVKP* või *harjutusväli*) asutati Vabariigi Valitsuse 23.10.2001. a korraldusega nr 713 „Kaitseväe keskpõlügeni asutamine ja esialgse asukohavaliku kinnitamine“¹ (edaspidi *korraldus nr 713*). *KVKP* asub Harjumaal Kuusalu vallas. *KVKP* pikkus põhjast lõunasse on 17 km. Laius idast läände on põlügeni põhjaosas 8 km, keskel 3 km ja lõunaosas 7 km.

Kaitseväe keskpõlügeni riigi eriplaneering (edaspidi *KVKP riigi eriplaneering*) ja keskkonnamõju strateegiline hindamine algatati Vabariigi Valitsuse 21.07.2016. a korraldusega nr 255 „Kaitseväe keskpõlügeni eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine“² (edaspidi *korraldus nr 255*).

Kuna tegemist on riigikaitse ehitise, määras Vabariigi Valitsus riigi eriplaneeringu korraldajaks planeerimisseaduse (edaspidi *PlanS*) § 27 lõike 7 alusel Kaitseministeeriumi.

PlanS § 27 lõike 1 kohaselt on riigi eriplaneeringu eesmärk sellise olulise ruumilise mõjuga ehitise püstitamine, mille asukohta valiku või toimumise vastu on suur riiklik või rahvusvaheline huvi. Riigi eriplaneering tuleb koostada mh maakonnaüleste huvide väljendamiseks riigikaitse ja julgeoleku valdkonnas. *KVKP* puhul on tegemist riigikaitse valdkonda kuuluva olulise ruumilise mõjuga ehitiste kompleksiga, mille toimumise vastu on suur riiklik ja ka rahvusvaheline huvi.

KVKP alal kehtib Kuusalu Vallavolikogu 31.08.2004. a otsusega nr 45 kehtestatud „Suru, Pala, Tõreska ja Kolgu külas rajatava Kaitseväe keskpõlügeni detailplaneering“³ ja Kuusalu Vallavolikogu 27.05.2015. a otsusega nr 22 kehtestatud „Kaitseväe keskpõlügeni osalise territooriumi detailplaneering“⁴. Kehtivad detailplaneeringud ei võimalda harjutusvälja ala arendada ja kasutamist korraldada selliselt, et see lähtuks nii Kaitseväe juba olemasolevatest ja arendatavatest võimetest kui ka siin viibivate Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni (inglise keeles *North Atlantic Treaty Organization*, edaspidi *NATO*) liikmesriikide relvajõudude üksuste väljaõppe vajadustest. Seda arvestades oli mehhaniseeritud pataljoni tasemel lahinglaskmistega taktikalise väljaõppe võimaldamiseks vajalik harjutusvälja ala uuesti planeerida.

KVKP riigi eriplaneeringu koostamisel on arvestatud riigihalduse ministri 09.04.2018. a käskkirjaga nr 1.1-4/78 kehtestatud maakonnaplaneeringuga „Harju maakonnaplaneering 2030+“ (edaspidi *Harju maakonnaplaneering 2030+*)⁵ ja Kuusalu Vallavolikogu 19.12.2001. a otsusega nr 68 kehtestatud Kuusalu valla üldplaneeringu (edaspidi *Kuusalu valla üldplaneering*)⁶ lahendusi ja need jäävad *KVKP* riigi eriplaneeringu kehtestamisel kehtima. *KVKP* riigi eriplaneeringu kehtestamisega peatuvad vastavalt *PlanS* § 53 lõikele 2 eespool nimetatud Kuusalu Vallavolikogu 31.08.2004. a otsusega nr 45 kehtestatud „Suru, Pala, Tõreska ja Kolgu külas rajatava Kaitseväe keskpõlügeni detailplaneering“ ja 27.05.2015 otsusega nr 22 kehtestatud „Kaitseväe keskpõlügeni osalise territooriumi detailplaneering“. *PlanS* § 53 lõike 2 kohaselt asendab peatunud kehtivusega planeeringuga hõlmatud alal riigi eriplaneering peatunud kehtivusega planeeringut ning vastavad muudatused kantakse planeeringutesse 60 päeva jooksul riigi eriplaneeringu kehtestamisest arvates. *KVKP* riigi eriplaneering täpsustab Kuusalu valla üldplaneeringut *KVKP* riigi eriplaneeringu alaga kattuva ala ulatuses. Vastav märge on vajalik lisada Kuusalu valla üldplaneeringule.

KVKP riigi eriplaneeringu koostamisel on arvestatud Euroopa Nõukogu direktiiviga 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (edaspidi ka *direktiiv 92/43/EMÜ*)⁷ ja Euroopa Parlamendi direktiiviga 2009/147/EÜ 92/43/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (edaspidi *direktiiv 2009/147/EÜ*)⁸. KVKP riigi eriplaneeringu elluviimisel rakendatakse direktiivi 92/43/EMÜ artikkel 6 lõiget 4, mille järgi riik, hoolimata negatiivsest hinnangust projekti tagajärgedele ning alternatiivide puudumisel otsustab üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvatel põhjustel kava ellu viia, kehtestades koos riigi eriplaneeringuga vajalikud hüvitusmeetmed ja tagades nende rakendamise enne tegevuse elluviimist ja tagades sellega Natura 2000 võrgustiku üldise sidususe kaitse. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) § 45 lõike 4 kohaselt teavitab Keskkonnaministeerium vastuvõetud hüvitusmeetmetest Euroopa Komisjoni viivitamatult pärast strateegilise planeerimisdokumendi ehk KVKP riigi eriplaneeringu kehtestamist.

2. Mõjude hindamisest

Vastavalt PlanS § 27 lõikele 6 on riigi eriplaneeringu koostamisel keskkonnamõju strateegiline hindamine (edaspidi *KSH*) kohustuslik. KSH algatati koos KVKP riigi eriplaneeringu koostamisega korraldusega nr 255.

KSH eesmärgiks oli hinnata KVKP riigi eriplaneeringu elluviimisega kaasnevaid võimalikke mõjusid keskkonnale, sh inimesele, ning teha ettepanekuid olulise negatiivse keskkonnamõju leevendusmeetmete rakendamiseks. PlanS § 4 lõike 2 punktist 5 lähtuvalt hinnati KSH osana ka planeeringu elluviimisega kaasnevaid muid asjakohaseid mõjusid, võttes seejuures arvesse, et tegemist on planeeringu detailse lahenduse koostamisega, mitte asukoha eelvaliku etapiga.

KVKP riigi eriplaneeringu alal planeeritavate tegevustega kaasnevaid mõjusid käsitleti sellises ulatuses, kuhu oluline mõju võib ulatuda, sh väljapoole KVKP riigi eriplaneeringu ala. KSH koostamise osana viidi läbi KVKP riigi eriplaneeringuga kavandatava tegevusega kaasneva müra modelleerimine ja arheoloogiline kaardianalüüs.

KSH tulemusena kirjeldati olulised mõjud, esitati võimalusel ettepanekud väiksema keskkonnamõjuga planeeringu lahendusteks, kavandati meetmed olulise mõjude leevendamiseks ning esitati seire ettepanekud. Meetmed olulise mõju vältimiseks ja leevendamiseks on esitatud KVKP riigi eriplaneeringu seletuskirja ptk-s 3.8, seire ettepanekud ptk-s 3.9.

KSH käigus selgus, et KVKP riigi eriplaneeringuga kavandatav tegevus võib ka leevendusmeetmete rakendamisel mõjutada piirkonda jäävate Natura 2000 võrgustiku Põhja-Kõrvemaa linnuala ja Ohepalu linnuala osa kaitse-eesmärke (must-toonekurg, kaljukotkas ja metsis). KVKP kasutamine mõjutab ebasoodsalt Natura 2000 linnaladel asuvat kaheksat metsisemängu ja nendega piirnevate elupaikade kasutamist, kahe paari kaljukotka pesitsemist ja toitumisalade kasutamist ning must-toonekure potentsiaalse pesitsusala ja toitumisala kasutamist. KVKP riigi eriplaneeringuga kavandatud tegevustega ei mõjutata ebasoodsalt Natura 2000 võrgustiku alal esinevat esmatahtsat looduslikku elupaigatüüpi või esmatahtsat liiki direktiivi 92/43/EMÜ tähenduses. Valdavas osas on mõjud leevendatavad, kuid nimetatud linnuliikide jaoks on vajalik hüvitusmeetmete rakendamine. Seda arvestades töötati KSH osana välja hüvitusmeetmete kava. Natura hüvitusmeetmeid on käsitletud käesoleva korralduse II osas.

Kuna kõiki väljaõppetegevuseks vajalikke lahendusi on keeruline planeerimisel ette näha, ei ole planeeringus kavandatavate objektide asukohti paika pandud (v.a sihtmärgialad) ning neid võib rajada KVKP riigi eriplaneeringus määratud tingimustel kogu KVKP alal. KVKP riigi eriplaneeringu seletuskirja ptk-s 3.8.1 on toodud nimekiri tegevustest, mille kavandamisel on vajalik anda keskkonnamõju eelhinnang KeHJS §-s 6 toodud mahus ja keskkonnaministri 16.08.2017. a määruse nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustavad nõuded“⁹ nõuetele vastavalt. Näiteks tuleb eelhinnang koostada KVKP riigi eriplaneeringus näitamata asukohas sihtmärgiala rajamisel.

3. KVKP riigi eriplaneeringu ülesehitus

KVKP riigi eriplaneering koosneb seletuskirjast, joonistest (asukohaskeem, põhijoonis, võimalik lahendusvariant) ja lisadest. KVKP riigi eriplaneeringu seletuskirja ptk-s 1 on esitatud planeeringu koostamise eesmärk ja alused, ptk-s 2 olemasolev olukord, ptk-s 3 planeerimisettepanek, sh projekteerimistingimused, meetmed olulise keskkonnamõju leevendamiseks ehitamise ja kasutamise ajal, olulise keskkonnamõju seireks kavandatud meetmed ja indikaatorid, ning ptk-s 4 Natura hüvitusmeetmete rakendamise kava. KVKP riigi eriplaneeringu juurde kuulub KSH aruanne koos selle juurde kuuluvate lisadega ning planeeringu menetlusdokumendid.

KVKP riigi eriplaneeringuga moodustatakse üks krunt, mis hõlmab kogu planeeringuala ehk planeeringuala piir kattub moodustatava krundi piiriga. Krunt moodustatakse olemasolevate katastriüksuste liitmiseks ja kogu alale tervikliku ehitusõiguse andmiseks. Ehitusõigus antakse krundile tervikuna. Moodustatavale krundile planeeritakse 100% riigikaitsemaa sihtotstarve. Ehitusõiguse alla ei arvestata rajatise (nt vaatetorn), kuna tegemist ei ole olulise avaliku huviga rajatistega. KVKP riigi eriplaneeringu rajatistele, sh tehnovõrkude rajamisele, piiranguid ei seata. KVKP riigi eriplaneeringuga kavandatavad hooned on riigikaitsefunktsiooniga ja peamiselt mõeldud harjutusvälja teenindamiseks. Harjutusväljale kavandatakse suuremad alad õppusele saabuva üksuse ajutiseks peatumiseks, majutamiseks, toitlustamiseks ja muudeks olmevajadusteks. Praegu ei ole teada kogu vajaliku hoonestuse asukohad, mistõttu on hoonete konkreetsed asukohad jäetud KVKP riigi eriplaneeringu märkimata. Hoonete rajamiseks tuleb koostada nõuetekohased ehitusprojektid, kus

täpsustatakse hoonete, rajatiste, piirete ja teede asukohad ning vajadusel parklate, tehnovõrkude ja haljasalade asukohad.

4. KVVP riigi eriplaneeringu koostamise menetluse käik

KVVP riigi eriplaneeringu koostamist alustati ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse § 9 lõike 1 alusel teisest etapist ehk detailse lahenduse koostamisest. KVVP riigi eriplaneeringule ei koostatud asukoha eelvalikut, sest asukoht on kinnitatud planeeringu algatamise hetkel kehtinud Harju maakonnaplaneeringuga 2030+ ning samuti kantud Kuusalu valla üldplaneeringusse.

Koostöö ja kaasamine KVVP riigi eriplaneeringu koostamiseks toimus vastavalt PlanS-is toodud nõuetele. KVVP riigi eriplaneeringu menetlusega seotud avalikud teated avaldati Kaitseministeeriumi veebilehel, Ametlikes Teadaannetes, üleriigilises ajalehes Postimees, maakonnalehes Virumaa Teataja ja kohalikus lehes Sõnumitooja.

KVVP riigi eriplaneeringu detailse lahenduse ja KSH aruande eelnõu avalik väljapanek toimus 06.09-08.10.2018. a. KVVP riigi eriplaneeringu detailse lahenduse ja KSH aruande eelnõude avalikud arutelud toimusid 24.10.2018. a Kuusalu Vallavalitsuses, 29.10.2018. a Kadrina rahvamajas ja 30.10.2018. a Tapa Linnaraamatukogus. Avalikul väljapanekul esitatud seisukohad ja Kaitseministeeriumi vastused on esitatud KSH lisas 10 ning avalike arutelude protokollid KSH aruande lisas 11.

KVVP riigi eriplaneering ja selle KSH aruanne kooskõlastati enne vastuvõtmist Keskkonnaministeeriumi, Keskkonnaameti, Rahandusministeeriumi, Transpordiameti, Maa-ameti, Muinsuskaitseameti, Päästeameti, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti ning Terviseametiga. KVVP riigi eriplaneering saadeti arvamuse avaldamiseks Riigimetsa Majandamise Keskusele, Kuusalu Vallavalitsusele, Anija Vallavalitsusele, Kadrina Vallavalitsusele, Tapa Vallavalitsusele, Eesti Keskkonnatühenduste Kojale, Sportland Kõrvemaa Matka- ja Suusakeskusele, seltsingule „Loodus, inimene ja sõjavägi“, KVVP riigi eriplaneeringu alale jäävate kinnisasjade omanikele ja isikutele, kes olid avaldanud soovi olla KVVP riigi eriplaneeringu koostamise protsessi kaasatud. Kooskõlastamise käigus esitasid KSH aruande eelnõu kohta märkuseid Keskkonnaministeerium, Rahandusministeerium, Keskkonnaamet ja Terviseamet. Arvamusi KSH aruande eelnõu kohta esitasid Riigimetsa Majandamise Keskus ning seltsing „Loodus, inimene ja sõjavägi“. Kooskõlastuse käigus tehtud täiendustepanekud viidi KVVP riigi eriplaneeringusse ja KSH aruandesse sisse. Esitatud kooskõlastused ja arvamused ning kokkuvõtlik tabel esitatud seisukohtadest ja arvamustest ning Kaitseministeeriumi seisukohad nendega arvestamise kohta on esitatud KVVP riigi eriplaneeringu lisas 2.3.

KVVP riigi eriplaneering võeti vastu Vabariigi Valitsuse 06.12.2021. a korraldusega nr 408¹⁰. KVVP riigi eriplaneeringu vastuvõtmise otsusega kinnitas KVVP riigi eriplaneeringu koostamise korraldaja, et KVVP riigi eriplaneering vastab õigusaktidele ning et KVVP riigi eriplaneeringu koostamisel on võetud arvesse KSH tulemusi.

KVVP riigi eriplaneeringu vastuvõtmisele järgnes selle avalik väljapanek perioodil 27.01 – 27.03.2022. a ja avalikud arutelud 22.03.2022. a Kadrina vallas ning 23.03.2022. a Kuusalu vallas. Avaliku väljapaneku perioodil oli Kaitseministeeriumi veebilehel muu hulgas võimalik tutvuda PlanS § 48 lõike 1 alusel KVVP riigi eriplaneeringu detailsele lahendusele ja KSH aruandele antud kooskõlastuste ja arvamustega ning Kaitseministeeriumi seisukohtadega nendega arvestamise kohta. Avalike arutelude toimumisest teavitati täiendavalt avalike infokanalite kaudu ja Kuusalu Rahvamajas toimunud arutelul said kõik huvitatud osapooled osaleda veebiülekanne kaudu. KVVP riigi eriplaneeringu avalikustamisel esitati asutuste ja isikute poolt arvamusi ja seisukohti, mis koos Kaitseministeeriumi vastustega on toodud KVVP riigi eriplaneeringu lisas 2.4.

KVVP riigi eriplaneeringu ja KSH avalikustamisel esitatud olulisematest seisukohtadest ja planeeringu korraldaja vastustest seisukohtadele on antud ülevaade käesoleva korralduse II osa punktides 2 ja 3.

II. KAALUTLUSED

1. KVVP riigi eriplaneeringu kehtestamise eesmärk ja riigi huvi

PlanS § 27 lõike 1 kohaselt koostatakse riigi eriplaneering eelkõige maakonnaülestes huvide väljendamiseks sellise olulise ruumilise mõjuga ehitise püstitamiseks, mille toimimise või asukoha valiku vastu on suur riiklik või rahvusvaheline huvi. PlanS § 27 lõike 1 teine lause nimetab valdkonnad, millesse riigi eriplaneeringu alusel kavandatav ehitis peab kuuluma. Valdkonnadena, mille puhul on riigi eriplaneeringu koostamine õigustatud, nimetab seadus ka riigikaitset ja julgeolekut. KVVP riigi eriplaneering on koostatud eesmärgiga tagada Eesti riigi sõjalise kaitsevõime toimimine ja jätkuvaks arenguks vajaliku väljaõppe toimumine. KVVP riigi eriplaneeringu koostamisel lähtuti KVVP riigi eriplaneeringu algatamise otsusest lähtuvalt KVVP arendusprogrammist. KVVP arendusprogrammi koostamisel on muu hulgas arvestatud, et Vabariigi Valitsuse 27.08.2015. a korraldusega nr 352 (edaspidi *korraldus nr 352*) on lubatud riigikaitsele väljaõppe korraldamiseks kasutada Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevaid Harju ja Lääne-Viru maakonnas asuvaid metsaalasid korralduses näidatud aladel. KVVP riigi eriplaneeringuga kaasnevate mõjude hindamiseks viidi planeeringu koostamisega üheaegselt läbi KSH. KVVP riigi eriplaneeringuga määratakse KVVP-le

riigikaitse ehitiste ehitusõigus ning lahendatakse muud PlanS § 126 lõikes 1 nimetatud asjakohased ülesanded. KVKP riigi eriplaneeringu eesmärgist lähtuvad asjakohased ülesanded, mis on planeeringuga lahendatud, on krundide moodustamise vajadus koos kinnistute omandamise vajadusega; planeeritava ala hoonete ja rajatiste ehitusõigus ning arhitektuurinõuded; sihtmärgiala, laske- ja õppeväljade ala, lasketiiru ja linnavõitluselementide ala projekteerimise nõuded; teede, sildade, liikluse ja parkimiskorralduse nõuded; olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimise ja leevendamise meetmed projekteerimise, ehituse ja kasutuse ajal; nõuded planeeringu elluviimiseks, sh Natura hüvitusmeetmete kava.

Eesti riigikaitse põhineb esmasel iseseisval kaitsevõimel ja kollektiivkaitsel, mille tagab NATO liikmelisus.

Esmase iseseisva kaitsevõime tagamiseks on Kaitseväe üks ülesannetest tagada ajateenijate ja reservväelaste sõjaline väljaõpe ning üksuste alaline kaitsevalmidus. Iseseisva kaitsevõime loomisel üks olulisemaid eesmärgi mehhaniseeritud jalaväepataljonide loomine ja valmisoleku hoidmine. Lähtudes eeltoodust on Vabariigi Valitsus 24. jaanuaril 2013. a heaks kiitnud riigikaitse arengukava 2013–2022 (kehtis KVKP riigi eriplaneeringu algatamisel; edaspidi *arengukava*). Arengukavas on ette nähtud maismaaooperatsioonide jaoks kiirreageerivate jalaväebrigade loomine, soomusmanöövervõime arendamine ja tankitõrje tugevdamine. Et toetada arengukava eesmärkide täitmist, on Eesti üks keskne suund olnud jätkata harjutusväljade arendamist ja Kaitseväele, Kaitseleidule ja Eestisse lähetatud NATO liikmesriikide üksustele vajalike väljaõppetingsimuste loomine. Samu eesmärgi toetavad korraldus nr 352 ja kaitseministri 22.03.2016. a käskkirjaga nr 122 kinnitatud Kaitseväe keskpõlvkonna arendusprogramm (edaspidi *KVKP arendusprogramm*).

Arengukava eesmärkide täitmist toetab Eesti Vabariigi valitsuse ja Ameerika Ühendriikide valitsuse kaitsekoostöö kokkulepe¹¹, mille artikkel III lõike 1 kohaselt on USA relvajõududel, USA lepinglastel, ülalpeetavatel ning USA relvajõudude poolt või nimel kasutatavatel sõidukitel takistamatu ligipääs kokkuleppe lisas A nimetatud ehitistele ja aladele, sh KVKP-le, ning nende kasutusõigus muu hulgas väljaõppeks, õppusteks, manöövriteks, julgeolekuabi- ja koostöötegevuseks ning mitme riigi osalusega väljaõppetegevusteks. Seega on KVKP arendamine ja väljaõppeks täiendavate võimaluste loomine olulise tähtsusega ka rahvusvaheliste kohustuste ja välislepingute täitmisel, mille tulemusel on tagatud Eestile tugevam kaitsevõime. Samuti toetab arengukava täitmist Eesti Vabariigi ja Hollandi Kuningriigi kaitseministrite poolt 2014. a detsembris allkirjastatud leping, mille alusel ostis Eesti Hollandist 44 jalaväe lahingumasinat koos toetusmasinatega. Alates 2014. a kevadest on Eestis väljaõpet korraldanud siin rotatsiooni korras olevad Ameerika Ühendriikide maaväe üksused. Näiteks töid 2015. a kevadel liitlased esmakordselt Eestisse lahingutankid ja 2016. a otsustasid 28 NATO liikmesriigi juhid Varssavi tippkohtumisel muutunud julgeolekukeskkonna tõttu paigutada Eestisse, Lätti, Leetu ja Poolasse liikmesriikide relvajõudude üksustest moodustatud lahingugrupid. Lahingugrupi asukohaks Eestis on Tapa, mis piirneb KVKP-ga. Alates 2017. aastast on 1. jalaväebrigadi koosseisus tegutseva liitlasriikide relvajõudude üksustest moodustatud lahingugrupi suuruseks tavaolukorras umbes 1200 sõjaväelast. Lahingugrupp kasutab soomusüksusele kohaselt koos Eesti üksustega KVKP-i igapäevaseks väljaõppeks ja ühisõppusteks. Eesti huvides on sellise koostöö pikaajaline jätkumine.

KVKP arendusprogrammi elluviimine on toimunud eeltoodud arvesse võttes ja see kirjeldab riigikaitse arengukava¹² kohase sõjalise võime arendamiseks vajaliku, KVKP-I plaanitava väljaõppe ning selleks vajaliku maastikku ja väljaõppe-elemente. KVKP arendusprogrammipõhine ülesehitus on rajatud piki harjutusvälja kulgevatele liikumiskoridoridele. Mehhaniseeritud jalaväepataljoni lahingkoridori laius on 4–5 km ja pikkuseks 10–15 km. Liikumiskoridoridesse on paigutatud sihtmärgialad kaudtulerelvadele ning nende ümber asetatud laske- ja õppeväljad nii, et teedevõrgu kasutamiseks luuakse võimalus teha mehhaniseeritud jalaväepataljoni ja soomusüksuste lahinglaskmisi koos toetusega toetusüksustelt. Mujal Eestis puuduvad sarnased võimalused piisavalt suure ja vajaliku ruumilise struktuuriga püsiva harjutusvälja rajamiseks.

Kehtiv riigikaitse arengukava 2022–2031 näeb samuti ette mahukaid investeeringuid KVKP taristu välja ehitamiseks kooskõlas KVKP riigi eriplaneeringuga.

2. Kohaliku omavalitsuse üksuste õiguste riive

PlanS § 10 lõike 2 kohaselt peab riiklikku huvi väljendav planeering lähtuma riiklikest huvidest, arvestades võimaluse korral kohalikke huve ja vajadusi. Kuna vastavalt kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lõikele 1 on omavalitsusüksuse ülesandeks korraldada vallas või linnas muu hulgas ka ruumilist planeerimist, siis riivab riigi eriplaneeringu kehtestamine kohaliku omavalitsusüksuse planeerimisautonoomiat. Vastavalt eespool toodule ja tulenevalt PlanS § 27 lõikest 1 on riigi eriplaneeringu koostamine õigustatud, kui tegemist on riigikaitset ja julgeolekut tagava olulise ruumilise mõjuga ehitise kavandamisega. KVKP riigi eriplaneeringu kehtestamise eesmärk ja riigi huvi on kirjeldatud korralduse II osa punktis 1. Vajadus KVKP riigi eriplaneeringu kehtestamise järele on suurenenud veelgi seoses muutunud julgeolekuolukorraga Euroopas, mis on toonud kaasa vajaduse suurendada NATO liikmesriikide relvajõudude kohalolekut Eestis ja ühtlasi pakkuda neile väljaõppe võimalusi.

Arvestades kasvanud julgeolekuohtu Eestile on Eestis pikaajaliselt viibivate NATO liikmesriikide relvajõudude üksuste ja lahingutehnika arv alates 2022. a veebruarist oluliselt suurenenud. Seetõttu on KVKP-le väljaõppe võimaluste loomine KVKP riigi eriplaneeringu kehtestamise abil märkimisväärselt olulise ning ajakriitilise tähtsusega. Tegemist on riigikaitset ja julgeolekut tagava olulise ruumilise mõjuga ehitise kavandamisega, mistõttu vastab KVKP riigi eriplaneeringu kehtestamine PlanS § 27 lõikes 1 sätestatud eesmärgile.

KVKP asub Kuusalu valla piirides, kuid KVKPga elluviidavate tegevuste mõjud ulatuvad ka kaugemale. Seda arvestades kaasati KVKP riigi eriplaneeringu koostamise protsessi Kadrina vald, Anija vald ja Tapa vald. Ülevaade esitatud seisukohtadest KVKP riigi eriplaneeringu koostamiseks ja vastu võetud KVKP riigi eriplaneeringu kooskõlastamisel on esitatud vastavalt KVKP riigi eriplaneeringu KSH aruande lisan 2 ja KVKP riigi eriplaneeringu lisan 2.4.

Alljärgnevalt on välja toodud Kuusalu valla kui KVKP asukoha kohaliku omavalitsuse üksuse esitatud ettepanekud planeeringu protsessis ning seejärel kokkuvõtlikult ka teiste kaasatud kohaliku omavalitsuse üksuste poolt esitatud olulisemad seisukohad ning KVKP riigi eriplaneeringu korraldaja selgitused nendega arvestamise või arvestamata jätmise kohta.

2.1. Kuusalu valla ettepanekud ja nendega arvestamine

Kuusalu valla arvamusel kohaselt tuleb teede ja harjutusväljakute rajamise puhul arvestada maksimaalselt olemasoleva loodusega, st tiheda metsaga aladele võimalusel lagedaid teekoridore ja suuri väljakuid mitte rajada. Ettepanekuga arvestamist peeti võimalikuks ulatuses, mis on võimalik lähtuvalt riigikaitsest vajadustest, sh arvestades tingimusi, mis on vajalikud (tule)ohutuse tagamiseks ja väljaõppe korraldamiseks.

Kuusalu vald palus arvestada Kuusalu valla üldplaneeringust tulenevat nõuet, mille kohaselt kõik lehtpuud (üksikud või gruppidega), mille rinnasdiameeter on üle 38 cm, on olulise tähtsusega põlispuud ja kõik toimingud nendega tuleb kooskõlastada Kuusalu vallaga. Ettepanekuga arvestamist ei peetud lähtuvalt väljaõppe vajadustest võimalikuks. Harjutusvälja arendamise eesmärgiks on luua tingimused, kus saab teostada kontrollitult ja ohutult sõjalist väljaõpet. Sellest tulenevalt on ka raiete kavandamisel aluseks eelkõige riigikaitsest vajadused.

Kuusalu vald palus teha teabe õppuste kohta kergemini internetis leitavaks ning reaajas jälgitavaks, samuti märgistada teave KVKP ala piirkonnas liikujale arusaadavalt ning lisada märgistusele viited veebiaadressile, kus info õppuste kohta kättesaadav on. Tegemist on harjutusvälja kasutamist puudutava korraldusliku ettepanekuga, millega ei ole asjakohane arvestada KVKP riigi eriplaneeringus, aga nii teavituse parandamisega kui märgistuse parandamisega on aktiivselt tegeletud eraldiseisvalt planeeringust. Riigikaitsest väljaõppealade infosüsteemist tulevad automaatselt kuugraafikud Kaitseväge veebilehele, kus on olemas nii harjutusväljade tutvustus, kontaktid kui kasutusgraafikud. Infotahvliitel on olemas harjutusvälja kasutamisega seotud kontaktandmed ja viited veebileheküljele, kust on kättesaadav harjutusvälja info (mis oli ka varem olemas). Riigimetsa Majandamise Keskuse (edaspidi *RMK*) rakendusse „Loodusega koos“ on kantud harjutusvälja asukoht ning viited kontaktandmetele ja harjutusvälja veebilehele.

Kuusalu vald tegi ettepaneku kavandatava tegevuse võimaliku mürataseme hindamisel võtta arvesse võimalikku mõju KVKP alale lähemale jäävatele asustatud aladele. Ettepanekuga arvestati. Sõjaline väljaõpe on riigikaitse tegevus, millega tekitatud mürale ei ole ette nähtud piirnorme, kuid olenemata sellest viidi sõjalise väljaõppega seotud müra hindamiseks läbi KSH osana müra modelleerimine. Müra modelleerimise tulemuste kohaselt ületatakse soovituslikku kriitilist mürataset (65 dB) vaid arendusprogrammi kohaste suurõppuste ajal, näiteks Kevadtorm. Lähtuvalt KSH järeldustest tehti KVKP riigi eriplaneeringus muudatused ja kavandati olulist mõju leevendavad meetmed ning olulise mõju seire meetmed, mille rakendamisel ei kaasne KSH hinnangul planeeringuga kavandatavate tegevustega olulist mõju keskkonnale, sh inimesele. Siiski kaasneb sõjalise väljaõppega paratamatult häiring lähipiirkonna elanike jaoks ja seda eriti just suurõppuste ajal. Müra mõju täiendavaks leevendamiseks piirkonna elanikele esitati KVKP riigi eriplaneeringu vastuvõtmise järel toimunud avalikul väljapanekul ettepanek määrata planeeringus ära laskealad. Viimase ettepanekuga arvestamist ei peetud võimalikuks, kuna laskeväljade KVKP riigi eriplaneeringuga ära määramine piirab oluliselt väljaõppe võimalusi ja vähendab sellega oluliselt harjutusvälja väärtust väljaõppealana. Seda arvestades ei ole laskeväljade määramine KVKP riigi eriplaneeringuga realistlik alternatiiv. Küll aga on KVKP riigi eriplaneeringu seletuskirja ptk-s 3.4 nimetatud meetmed, millega tuleb laskeväljade väljaarendamisel mõjude minimeerimiseks arvestada. Kuusalu vald palus täpsustada, kuhu kavandatakse KVKP juurdepääsuteed ning meetmed nende teede

korrahoiuks. Lisaks tegi Kuusalu vald ettepaneku kasutada juurdepääsuteedeks riigimaanteid, mitte külateid. Ettepanekuga arvestamist ei peetud võimalikuks, kuna tegemist ei ole riigi eriplaneeringu ülesandega. Teemat on käsitletud KSH-s, kus mh on kirjeldatud, et teede kasutamine Kaitseväge poolt ei tohi halvendada KVKP-le juurdepääsuks kasutatavate teede seisukorda. Vajadusel tuleb need meetmed koos tee omaniku või valdajaga iga konkreetse tee kohta välja töötada (seisunditase jms), muu hulgas leppida kokku tee kasutustingimustes. Samuti on nii KVKP riigi eriplaneeringu ptk-s 3.7 kui KSH-s käsitletud võimalikke juurdepääsuteid KVKP-le. Kuusalu vald tegi ettepaneku metsatulekahjude ohu miinimumini viimiseks näha ette tuleohutuse vähendamise

ja ennetamise meetmed planeeringus. Vastavad meetmed on KVKP riigi eriplaneeringus kavandatud. Vastu võetud KVKP riigi eriplaneeringu avalikustamisel tegi Kuusalu vald ettepaneku lisada KVKP riigi eriplaneeringuga eritingimused ka metsa kaitsmiseks planeeringuala piirivööndis planeeringuala piirist sissepoole, esitades selleks konkreetsed ettepanekud. Eritingimused on Kuusalu valla hinnangul vajalikud mürareostuse vähendamiseks asulate ja elamute suunas. *RMK* soovitusel esitas KVKP riigi eriplaneeringu avalikustamisel, aga ka menetluse eelnevates etappides omakorda põhjused, miks KVKP riigi eriplaneeringusse sisse kirjutatud nn püsimeetmeid tuleks metsade hea tervisliku seisundi, elujõulisuse, jätkusuutlikkuse ja

efektiivse kaitsepuhvrina toimimise tagamiseks vältida. Põrkuvate huvide kompromissina on KSH aruande ptk-

s 8.3 defineeritud püsimetsandus KVKP riigi eriplaneeringu kontekstis ja nimetatud, et seda tuleb eelistatult rakendada KVKP riigi eriplaneeringu alal väljaspool arendusalasid. Väljapoole KVKP riigi eriplaneeringu ala jäävate metsade planeerimine antud riigiplaneeringu osana ei ole võimalik, kuna KVKP riigi eriplaneeringu ala ei hõlma seda. Vastuväiteid planeeringu korraldaja esitatud põhjendustele ei ole Kuusalu vald esitanud.

2.2. Anija valla ettepanekud ja nendega arvestamine

Anija vald esitas planeerimise protsessis ettepaneku näidata alternatiivne matkaraja asukoht ja puhkekohad

ohualast väljapoole. Ettepanekuga arvestamine ei olnud võimalik, kuna nõ ohuala, mida silmas peeti, ei jää KVKP riigi eriplaneeringu alale¹⁴. Siiski on informatiivsel eesmärgil laskeharjutustega seotud võimalike ohualade piir kantud planeeringu joonisele ja sellega kaasnevaid mõjusid hinnatud KSH-s. Harjutusväljalt väljapoole jäävate väljaõppeks kasutatavate metsalade detailsemat käsitlemist KVKP riigi eriplaneeringus ei peetud asjakohaseks.

KVKP riigi eriplaneeringu ja KSH eelnõu koostamisel esitas Anija vald ettepaneku Pillapalu külas Soodla

harjutusväljale viiva lõunapoolse tankitee koridori välistamiseks, kuna leiti, et tõenäoliselt pagevad loomad-linnud KVKP alalt Pillapalu metsadesse. Ühtlasi tehti ettepanek kajastada KVKP riigi eriplaneeringus nõuandeid selleks, mida teha, kui karud ja hundid pagevad inimasustatud piirkondadesse. Ettepanekutega arvestamist ei peetud võimalikuks, kuna need ei ole lahendatavad KVKP riigi eriplaneeringuga. Loomadega seonduvat tuleb vaadata juhtumipõhiselt, kaasates Keskkonnaameti. Ühtlasi selgitati vallale, et KVKP ja Soodla harjutusvälja vaheliste ühenduste alternatiive hakatakse hindama Soodla harjutusvälja riigi eriplaneeringu KSH-s ja seejuures saab kaaluda ka esitatud ettepanekut.

KVKP riigi eriplaneeringu vastuvõtmise järel toimunud avalikul väljapanekul Anija vald seisukohti ei esitanud.

2.3. Tapa valla ettepanekud ja nendega arvestamine

Tapa vald andis teada, et peab positiivseks KVKP keskkonناسäästlikku edasiarendamist eesmärgiga tagada

ajateenijate ja reservväelaste sõjaline väljaõpe ning alaline kaitsevalmidus. KVKP riigi eriplaneeringule ja KSH eelnõule arvamuste esitamise etapis esitati järgmised ettepanekud:

Tapa vald palub Kaitseväljal kooskõlastada rasketehnika liikumine ja liikluskorraldus Tapa valla teedel ning

teede ja maaüksuste kahjustused likvideerida nii kiiresti kui võimalik. Esitatud ettepanekuga on KVKP riigi eriplaneeringus arvestatud. KVKP-l toimuvatest tegevustest teavitamine on reguleeritud KVKP riigi eriplaneeringu seletuskirja ptk-s 3.8.5.8. Rasketehnika liikumisega on muu hulgas arvestatud ka Tapa valla üldplaneeringus, kus kavandatud ka perspektiivne rasketehnika liikumistee.

Tapa vald tegi Kaitseministeeriumile ettepaneku korraldada regulaarne ehk vähemalt kaks korda aastas müra

ja vibratsiooni mõõtmine Kaitseväe õppuste ajal Tapa linnas ja valla asulates (Lehtse piirkond) ning saadud tulemused avalikustada. Ettepanekuga on KVKP riigi eriplaneeringu ptk-s 3.8.5.6 arvestatud kooskõlas KSH järeldustega. Müra mõõtmiseks on KVKP riigi eriplaneeringus sätestatud kohustus suurõppuste ajal teha vähemalt kriitilise tsooni jäävate majapidamiste juures mürataseme mõõtmised. Müra ja vibratsiooni mõjude seiremeetmed on määratletud KVKP riigi eriplaneeringu seletuskirja ptk-s 3.9.4. KSH ptk-s 3.9 on toodud seirekava pidev ülevaatamise kohustus, et see oleks lähtuvalt KVKP riigi eriplaneeringu elluviimisest, sh objektide väljaehitamist, asja- ja ajakohane. Vibratsiooni seiret ei ole KSH järeldusena vajalikuks peetud. Tapa vald tegi Kaitseministeeriumile ettepaneku korraldada avalikkuse laialdasem eelteavitamine Kaitseväe

poolt läbiviidavatest suurema müratasemega õppustest. Ettepanekuga on arvestatud. KVKP-l toimuvatest tegevustest teavitamine on reguleeritud KVKP riigi eriplaneeringu seletuskirja ptk-s 3.8.5.8.

KVKP riigi eriplaneeringu vastuvõtmise järel toimunud avalikul väljapanekul Tapa vald seisukohti ei esitanud.

2.4. Kadrina valla ettepanekud ja nendega arvestamine

Kadrina vald ei ole planeeringu menetluses esitanud ettepanekuid KVKP riigi eriplaneeringu koostamiseks.

3. KVKP riigi eriplaneeringu ala ja selle mõju piirkonna kinnistuomanike õiguste riivele

Kinnisasja avalikes huvides omandamise seaduse¹⁵ (edaspidi *KAHOS*) § 4 lõike 1 punkti 19 kohaselt on

kinnisasja lubatud omandada riigikaitseks vajaduseks. *KAHOS* § 2 lõike 1 kohaselt on kinnisasja avalikes huvides omandamine, sh sundvõõrandamine, kinnisasja omandamine üldistes huvides õiglase ja kohese hüvitise eest. Kinnisasi omandatakse kokkuleppel omanikuga või sundvõõrandatakse, kui omanikuga kokkulepet ei saavutata. KVKP riigi eriplaneeringu alale jäävate kinnisasjade omandamine on vajalik, kuna harjutusvälja väljaarendamine vastavalt KVKP riigi eriplaneeringule on hädavajalik seoses üldise avaliku huvi, s.o riigikaitse ja riigi julgeoleku huvi realiseerimisega. Harjutusvälja arendamine ja kasutamine samaaegselt muul eesmärgil, kui seda on riigikaitse, ei ole tsiviilisikute ohutust arvestades võimalik.

KVKP riigi eriplaneeringu alale jääb 352 katastriüksust, millest enamuses on valdavaks sihtotstarbeks riigikaitsemaa ja mis on riigiomandis. Eraomandis olevaid kinnistuid on KVKP riigi eriplaneeringu kehtestamise hetkeks neli. KVKP riigi eriplaneeringu koostamise protsessis esitas oma seisukohad üks KVKP riigi eriplaneeringu alal kinnisomandit omav isik (J.R.). Esitatud seisukohad on oma iseloomult ettepanekud

üldise koostöö parandamiseks Kaitseväge ja kohalike elanike vahel. Samuti soovitas sama isik (J.R.) töötada

välja kord otseste materiaalsete kahjude likvideerimiseks. Esitatud ettepanekutega tegeletakse KVVKP riigi eriplaneeringu menetluse väliselt. Eraldi harjutusväljal kahjude kompenseerimise korra välja töötamist ei ole vajalikuks peetud, kuna nende arv on väike. Seda arvestades käsitletakse taotlusi juhtumipõhiselt. Ettepanekuid KVVKP riigi eriplaneeringu planeeringulahenduse koostamiseks ei esitatud.

Eraomandis olevate kinnisasjade omanikega on toimumas läbirääkimised kokkuleppe saavutamiseks kinnisasja

avalikes huvides omandamiseks. Kinnisasjade omandamise menetluses lähtutakse eelkõige kinnisasja omaniku soovide ning kinnisasjad omandatakse vastavalt KAHOS-s sätestatud kohese ja õiglase hüvitise eest. Kui eraomandis olevate kinnisasjade omanikega läbirääkimiste käigus kokkulepet ei saavutata, toimub kinnisasjade sundvõõrandamine KAHOS-s sätestatud korras. Ülevaade eraomandis olevate kinnisasjade kohta on toodud KVVKP riigi eriplaneeringu seletuskirjas lk 30.

KVVKP riigi eriplaneeringu koostamise protsessis esitasid seisukohti KVVKP riigi eriplaneeringule kolm eraisikut,

kes ei oma kinnisomandit KVVKP riigi eriplaneeringu alal. Lisaks esitas seisukohad seltsing „Loodus, inimene ja sõjavägi“. Enamik seisukohtasid ei ole siiski käsitletavad ettepanekutena KVVKP riigi eriplaneeringule, vaid pigem selgitustaotlusena või häiringu olemasolule tähelepanu juhtimisena. Mõned ettepanekud ei ole realiseeritavad KVVKP riigi eriplaneeringu osana, kuna soovitud tegevused ei jää KVVKP riigi eriplaneeringu alale. Alljärgnevalt on toodud esile olulisemad ettepanekud KVVKP riigi eriplaneeringu planeeringulahenduse koostamise kontekstis.

Esitati soovitus säilitada võimalusel KVVKP arendamisel (kui need ei sega väljaõpet) pärandkultuuriobjektid,

ja kui see ei ole võimalik, siis seisukord enne hävimist fikseerida, dokumenteerida ning info edastada pärandkultuuriobjektide registri pidajale. KVVKP riigi eriplaneeringu koostamise eesmärgiks ei ole pärandkultuuriobjektide kasutus- ja ehitustingimuste seadmine, siiski on pärandkultuuriobjektide paiknemisega KVVKP riigi eriplaneeringu koostamisel võimaluste piires arvestatud. Olemasolevad pärandkultuuriobjektid vaadatakse konkreetse väljaõpperajatise projekteerimise käigus üle, kuid nende säilimine sõltub sellest, kas neid on väljaõppe eesmärgi tagamiseks võimalik alles hoida. Vastavad soovitusel on esitatud ka KSH aruande ptk-s 9.20.2 ja KVVKP riigi eriplaneeringu seletuskirjas ptk. 3.8.3.

KSH aruande kohaselt ei kaasne tegevusega tõenäoliselt olulist mõju vibratsioonile, sh mõju inimeste

tervisele ja varale, siiski lisati mõjupiirkonna elanike murest ajendatuna KSH aruandesse ptk 11.5.6, kus esitati soovitusel vibratsioonihäiringute vähendamiseks, mh laskmiste käigus vibratsiooni ja helirõhutaseme mõõtmiseks. Esitatud soovitusel on toodud ka KVVKP riigi eriplaneeringu seletuskirja ptk-s 3.8.5.6.

KVVKP kasutamise kaasnevate häiringute kompenseerimiseks tehti ettepanek käsitleda häiringu alas olevaid

metsi kõrgendatud avaliku huviga aladena (edaspidi *KAH-ala*), kus teostatavatesse metsamajandamise otsustesse peab kaasama ka kohaliku kogukonna. Kuna KAH-alad peavad jääma väljapoole KVVKP riigi eriplaneeringu ala, ei ole võimalik nende kavandamine KVVKP riigi eriplaneeringus. KAH-alade määramine on üldplaneeringu käigus lahendatav ülesanne. Ühtlasi asub valdav osa KVVKP ohualas olevast metsast Kõrvemaa ja Ohepalu looduskaitsealal, kus tegevusi korraldatakse lähtudes kaitse-eeskirjast.

4. Natura erandi kohaldamine

KVVKP riigi eriplaneeringu koostamisel arvestati direktiivi 92/43/EMÜ ja direktiivi 2009/147/EÜ. KVVKP riigi

eriplaneeringu elluviimisel rakendatakse direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõiget 4, mille järgi riik, hoolimata negatiivsest hinnangust projekti tagajärgedele ning alternatiivide puudumisel, otsustab üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvatel põhjustel kava ellu viia. KeHJS § 45 lõige 3 sätestab, et kui hoolimata strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasnevast eeldatavalt ebasoodsast mõjust Natura 2000 võrgustiku alale on see tegevus alternatiivsete lahenduste puudumise tõttu siiski vajalik avalikkuse jaoks esmatähtsatel ja erakordselt tungivatel põhjustel, võib Vabariigi Valitsus strateegilise planeerimisdokumendi kehtestada. Sealjuures tuleb kavandada hüvitusmeetmete rakendamine, tagamaks Natura 2000 võrgustiku üldise sidususe kaitse, ja tegevusega ei tohi alustada enne hüvitusmeetmete rakendamist.

KVVKP riigi eriplaneeringuga kavandatud tegevusele puuduvad Vabariigi Valitsuse hinnangul alternatiivsed

lahendused, sest harjutusvälja väljaarendamine vastavalt KVVKP riigi eriplaneeringule on hädavajalik seoses üldise avaliku huvi, s.o riigikaitse ja riigi julgeoleku huvi realiseerimisega ja harjutusväli on maismaüksuste sõjalise väljaõppe peamine ala Eestis. Samuti on tegemist suurima riigi omandis oleva maa-alaga, kus harjutada taktikalist koostööd NATO liikmesriikide üksustega, ning harjutusvälja asukoha muutmiseks puudub alternatiiv. Avalikkuse jaoks esmatähtsad põhjused kavandatava tegevuse elluviimiseks ja hüvitusmeetmete rakendamiseks on riigikaitse, avalik julgeolek ja rahvusvahelised kohustused. KVVKP on suurim relvajõudude kasutuses olev harjutusala Eestis, kus harjutatakse sõjalist koostööd liitlastega. Harjutusvälja paiknemise muutmiseks puuduvad Eestis alternatiivid ning harjutusvälja puudumise tagajärg oleks selge riigikaitsele ettevalmistuse langus. KVVKP riigi eriplaneeringuga arvestatakse ka Kaitseväge vajadust, sh vajadust harjutada lahingutehnika ja relvade kasutamist. KVVKP arendamine on ülekaalukalt avalikes huvides, et tagada Eesti riigi sõjalise kaitsevõime hoidmine ja areng.

KVKP riigi eriplaneeringu koostamisel on kavandatud meetmed, mis aitavad korvata kavandatava tegevuse

võimalikku ebasoodsat mõju ja säilitada Natura 2000 võrgustiku sidusust. Uute alade kaitse alla võtmine, olemasolevate kaitstavate alade laiendamine ja kaitse-eeskirjade muutmine ühelt poolt ning hüvitusmeetmete rakendamiseks vajalike uuringute läbiviimine ja projektlahenduste koostamine koos sellele järgnevate praktiliste tegevustega teiselt poolt moodustavad kokku tervikliku hüvitusmeetmete paketi. Hüvitusmeetmed on loetletud KVKP riigi eriplaneeringu seletuskirja ptk-s 4.1, terviklik hüvitusmeetmete kava on esitatud KSH lisas 9.

Rakendatavad hüvitusmeetmed on järgmised:

1) metsise ja kaljukotka elupaikade kaitse parandamiseks Põhja-Kõrvemaa ja Ohepalu linnualade laiendamine ning tsoneeringute muutmise järgmiselt:

– liita Põhja-Kõrvemaa linnualaga Rohussaare II metsise püsielupaik koos selle ja kaitseala vahele jäävate mosaiiksete sooelupaikadega;

– liita Ohepalu linnualaga projekteeritav Tuksmani metsise püsielupaik sihtkaitsevööndina;

– metsise elupaikade kaitseks võtta püsielupaigana kaitse alla Valgejõe metsisemängu paik (KVKP mõjupiirkonnas väljaspool linnualasid) ja liita see Natura võrgustikuga;

2) metsise ja must-toonekure kaitse tõhustamine Natura alade võrgustikus:

– kaasata Natura alade võrgustikku järgmised metsise püsielupaigad: Kõrve, Vikipalu, Niinsoni ja Pikva (lisaks Maapaju looduskaitseala);

– hõlmata Natura linnualade koosseisu Anija-69 must-toonekure püsielupaik ja Niinsoni looduskaitseala, mis moodustavad metsise püsielupaikadega ühe maastikulise terviku;

– tsoneerida Kõrve, Vikipalu, Niinsoni ja Pikva püsielupaikades metsise elupaigad sihtkaitsevööndisse ja taastada soometsades veerežiim;

– tagada Maapaju raba terviklik kaitse (osa soost ja metsise elupaigast on praegu väljaspool püsielupaiku ja Maapaju looduskaitseala);

3) must-toonekure toitumisalade looduslikkuse suurendamine ja taastamine:

– parandada ja taastada sobivate toitumisalade looduslikkust, et võimaldada Ohepalu linnuala taasasustamist; vajalik on välja selgitada toitumisalal asuvate veekogude looduslikkuse suurendamise vajalikkus ja tehnilised võimalused;

4) kaljukotka elupaikade hüvitusmeetmed:

– võtta kaitse alla Lääne-Virumaal asuv Peedla (Peetla) soo;

– võtta kaitse alla Valgamaal asuv Holdre lagesoo.

Hüvitusmeetmete kavas määratud hüvitusmeetmed on aluseks KVKP riigi eriplaneeringu elluviimisele. KVKP

riigi eriplaneeringu elluviimist ei tohi alustada enne hüvitusmeetmete rakendamist. Lähtuvalt hüvitusmeetmete kavast loetakse uute alade loomisega või olemasolevate laiendamisega seotud hüvitusmeede rakendamiseks, kui keskkonnaministri käskkirjaga on konkreetse ala kaitse alla võtmise ja/või kaitsekorra muutmise menetlus algatatud. Hüvitusmeetmete kava rakendamine toimub lähtuvalt hüvitusmeetmete kavas kokku lepitud prioriteetsetest tegevustest ning nende rakendamiseks vajalikest tegevustest ja ajakavast.

Hüvitusmeetmete kava koostati tihedas koostöös Keskkonnaministeeriumi ja Keskkonnaametiga ja on osana

KSH aruandest nimetatud asutuste poolt kooskõlastatud. Keskkonnaministeerium korraldab Euroopa Komisjoni teavitamise rakendatud Natura erandist ja vastuvõetud hüvitusmeetmetest lähtuvalt KeHJS § 45 lõikest 4 viivitamatult pärast KVKP riigi eriplaneeringu kehtestamist.

III. KOKKUVÕTE

Vabariigi Valitsus kaalus eespool esitatud argumente ja asjaolusid tulenevalt riigi julgeoleku ning rahvusvahelise

koostöö huvidest, keskkonnakaitse huvidest, samuti arvestades kohalike huvisid, ja leiab, et KVKP riigi eriplaneeringu kehtestamine on vajalik ja kantud avalikust huvist. Eesti julgeoleku vahetul tagamisel on kande roll kollektiivkaitsel ning Eesti NATO liikmelisus seab Eesti riigile kohustusi ja vastutust kollektiivkaitsel korraldamise raames. KVKP riigi eriplaneering on koostatud eesmärgiga tagada eelkõige Eesti riigi sõjalise kaitsevõime toimimine ja jätkuv areng, sealhulgas selleks vajaliku väljaõppe tingimuste loomine ja arendamine. KVKP riigi eriplaneeringuga on määratud KVKP-le riigikaitse ehitiste ehitusõigus ning lahendatud muud PlanS § 126 lõikes 1 nimetatud asjakohased ülesanded, mis on vajalikud muu hulgas kaitseministri 22.03.2016. a käskkirjaga nr 122 kinnitatud KVKP arendusprogrammi elluviimiseks. KVKP riigi eriplaneeringu kehtestamisega peatuvad sellega hõlmatud alal varem kehtestatud planeeringud. See tähendab, et planeeringuga hõlmatud alal asendab KVKP riigi eriplaneering peatunud kehtivusega planeeringut. KVKP riigi eriplaneering on ehitusprojektide koostamise ja ehitusloa väljastamise aluseks.

Kuna kõiki väljaõppeks vajalikke lahendusi ei ole võimalik planeerimisprotsessis ette näha, ei ole KVKP riigi

eriplaneeringus kavandatavate objektide asukohti paika pandud (v.a sihtmärgialad) ning neid võib rajada KVKP riigi eriplaneeringus määratud tingimustel kogu KVKP alal. Samas on KVKP riigi eriplaneeringus nimetatud tegevused, mille elluviimise eel on minimaalselt vajalik keskkonnamõju eelhinnangu koostamine. KVKP riigi eriplaneeringu seletuskirja ptk-s 3.8 on toodud meetmed, mida tuleb planeeringu elluviimisel rakendada olulise keskkonnamõju leevendamiseks.

KeHJS § 45 lõikest 3 tulenevalt on Vabariigi Valitsus seisukohal, et hoolimata tegevuse eeldatavalt ebasoodsast mõjust Natura 2000 võrgustiku alale on KVKP riigi eriplaneeringu kehtestamine alternatiivsete lahenduste puudumisel vajalik avalikkuse jaoks esmatähtsatel ja erakordselt tungivatel põhjustel.

KVKP riigi eriplaneeringu elluviimisega võib kaasneda ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku Põhja-

Kõrvemaa linnuala ja Ohepalu linnuala osale kaitse-eesmärkidele (must-toonekurg, kaljukotkas ja metsis). Seda arvestades tuleb KeHJS § 45 lõikest 4 tulenevalt rakendada Natura erandit ning enne planeeritud tegevuste elluviimist rakendada KVKP riigi eriplaneeringu seletuskirja ptk-s 4.1 toodud meetmed.

IV. OTSUS

Lähtudes eeltoodust ning PlanS § 53 lõike 1 ja KeHJS § 45 lõike 3 alusel ning kooskõlas KeHJS § 45 lõikega 4

otsustab Vabariigi Valitsus:

1.Kehtestada KVKP riigi eriplaneering ja anda nõusolek kohaldada Natura erandit.

2.Tulenevalt PlanS § 53 lõikest 2 peatub KVKP riigi eriplaneeringu kehtestamisega Kuusalu Vallavolikogu

31.08.2004. a otsusega nr 45 kehtestatud „Suru, Pala, Tõreska ja Kolgu külas rajatava Kaitseväe keskpõlügeni detailplaneering“ ja Kuusalu Vallavolikogu 27.05.2015. a otsusega nr 22 kehtestatud „Kaitseväe keskpõlügeni osalise territooriumi detailplaneering“. KVKP riigi eriplaneering asendab planeeringualaga kattuv alal Kuusalu valla üldplaneeringut.

3.Kaitseministeeriumil avaldada käesolev korraldus koos seletuskirjaga ja KVKP riigi eriplaneering koos kõigi

lisadega oma veebilehel.

4.Kaitseministeeriumil korraldada KVKP riigi eriplaneeringu kehtestamisest teavitamine vastavalt PlanS § 53

lõigetele 5-7.

5.Keskonnaministeeriumil korraldada Euroopa Komisjoni teavitamine rakendatud Natura erandist ja

vastuvõetud hüvitusmeetmetest lähtuvalt KeHJS § 45 lõikest 4.

V. VAIDLUSTAMINE

Korraldust on võimalik vaidlustada, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus

sätetatud korras 30 päeva jooksul korralduse teatavaks tegemise päevast arvates.

VI. TEATAVAKS TEGEMINE

Korraldus tehakse teatavaks kõigile menetlusosalistele ja teadaolevatele huvitatud ning mõjutatud isikutele, sh

Kuusalu Vallavalitsusele, Anija Vallavalitsusele, Kadrina Vallavalitsusele, Tapa Vallavalitsusele ja KVKP ala kinnistuomanikele.

¹Vabariigi Valitsuse 23.10.2001 korraldus nr 713

²Vabariigi Valitsuse 21.07.2016 korraldus nr 255

³Suru, Pala, Tõreska ja Kolgu külas rajatava Kaitseväe keskpõlügeni detailplaneering. AS K&H, töö nr 02 DP 45, Tartu 2004. Kättesaadav Kaitseministeeriumis ja Kuusalu Vallavalitsuses

⁴Kaitseväe keskpõlügeni osalise territooriumi detailplaneering. Ramboll Eesti AS, töö nr 2012_0082, Tallinn, 2015. Kättesaadav Kaitseministeeriumis ja Kuusalu Vallavalitsuses

⁵<https://maakonnaplaneering.ee/maakonna-planeeringud/harjumaa/harju-maakonnaplaneering-2030/>

⁶<https://www.kuusalu.ee/kehtivad-uldplaneeringud>

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:01992L0043-20070101&from=EN>

⁸<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0147&from=DE>

⁹Keskonnaministri 16.08.2017 määrus nr 31

¹⁰Vabariigi Valitsuse 06.12.2021 korraldus nr 408

¹¹Eesti Vabariigi valitsuse ja Ameerika Ühendriikide valitsuse kaitsekoostöö kokkulepe. Eesti Vabariigi valitsuse ja Ameerika Ühendriikide valitsuse kaitsekoostöö kokkulepe määrab raamistiku Ameerika Ühendriikide ja Eesti vaheliseks tihedamaks partnerluseks ning kaitse- ja julgeolekukoostööks ning täiendab NATO SOFA-s sätestatud tingimusi, mis kehtivad USA relvajõududele ja nende liikmete ülalpeetavatele Eesti territooriumil ning käesolevas kokkuleppes nimetatud konkreetsetes olukordades ka USA lepinglaste Eestis viibimisele ja tegevusele.

¹²Nii KVKP riigi eriplaneeringu algatamisel kehtinud Riigikaitse arengukava 2013-2022 kui ka hetkel kehtiva Riigikaitse arengukava 2022-2031

¹³Atmosfääriõhu kaitse seaduse § 55 lg 3 punkti 4 kohaselt ei kuulu riigikaitse tegevusega tekitatud müra välisõhus leviva müra hulka

¹⁴Vabariigi Valitsuse 27.08.2015 korraldus nr 352 „Kaitseväe keskpõlügeni ümbritsevas riigimetsas alaliseks riigikaitseks väljaõppeks loa andmine“

¹⁵Kinnisasja avalikes huvides omandamise seadus

Kaja Kallas

Peaminister
Taimar Peterkop
Riigisekretär